

предприятия, процедур их внутреннего контроля на различных этапах формирования налогооблагаемой базы по налогу на прибыль.

Список литературы: 1. Податкова політика України : навч. посіб. / П. В. Мельник, З. С. Варналій, Л. Л. Тарангул [та ін.] ; за ред. П. В. Мельника. – К. : Знання України, 2011. – 505 с. 2. *Ловинская Л.* Расчет налоговых разниц по данным бухгалтерского учета [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.consult.kharkov.ua/?page=article_show&article_id=911. 3. *Литвиненко Я. В.* Удосконалення регулювання податку на прибуток у сучасних умовах розвитку економіки України / Я. В. Литвиненко // Бизнес Информ. – 2012. – № 5. – С. 207 – 209. 4. *Налоговый кодекс Украины* [Текст] : изм. – 2013. – Х. : Фактор, 2013. – 623 с. 5. *Малишкін О. І.* Механізм податкових різниць з податку на прибуток: крок уперед чи назад ? / О. І. Малишкін // Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів: зб. матер. наук.-практ. конференції, 18 грудня 2012 р. / Держ. подат. Служба України, Нац. унів. ДПС України, Наук.-досл. центр з проблем оподатк. – Ірпінь, 2012. – С. 231–235.

Надійшла до редколегії 15.06.2013 р.

УДК 336.2

Направления сближения бухгалтерского и налогового учета в Украине / Иваниченко В. В. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 49 (1022). – С. 45–51. – Бібліогр.: 5 назв.

У статті розглянуті підсистеми бухгалтерського та податкового обліку, встановлені напрями їх зближення. Проаналізовано законодавче регулювання податкових різниць та запропонована розробка загальної облікової політики для цілей оподаткування та бухгалтерського обліку.

Ключові слова: бухгалтерський облік, податковий облік, доходи, витрати, прибуток, податкові різниці.

The article considers subsystems of accounting and taxation, set directions of their convergence. Analyzed the legislative regulation of tax differences and proposed development of a common accounting policy for taxation and accounting.

Keywords: accounting, tax accounting, revenues, expenses, profit, tax differences.

УДК 351.863

І. В. ЖУРАВЛЬОВА, канд. екон. наук, проф., ХНЕУ, Харків;
С. В. ЛЕЛЮК, аспірантка, ХНЕУ, Харків.

МОРФОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Проводиться дослідження суті поняття фінансової безпеки на основі використання морфологічного аналізу. Проведено аналіз існуючих визначень фінансової безпеки. Виділено їх ключові ознаки. Досліджено міру подібності існуючих трактувань за відображенням елементів фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. На підґрунті морфологічного аналізу виведено та запропоноване уточнене визначення сутності фінансової безпеки суб'єкта підприємництва.

Ключові слова: фінансова безпека, морфологічний аналіз, міра подібності, ключові характеристики, морфологічні параметри

Вступ. Тенденції сучасного економічного розвитку та затяжна фінансова криза зумовили проведення низки досліджень присвячених питанням

фінансової безпеки. Багато наукових доробків вчених мають на меті вивчення сутності поняття «фінансова безпека» на підґрунті використання низки методичних інструментів та методологічних підходів.

Аналіз основних досягнень і літератури. Теоретико-методичні аспекти фінансової безпеки підприємства, її оцінки та особливості управління досліджували в своїх роботах як вітчизняні науковці: Ареф'єва О.В. [1], Бланк І.О. [2], Горячева К.С. [3], Єрмошенко А.М. [4], Каркавчук В.В. [5], Кім Ю.Г. [6], Кузенко Т.Б. [1], Кучеренко О.О. [7], Мунтіян В.І. [8], Орлова В.В. [9], Петренко Л.М. [10], Пластун О.Л. [11], Погосова М.Ю. [12], Приказюк О.В. [13], так і закордонні вчені: Папехін Р.С. [14], Шахлаков Т.І., Z.-S. Liu, D. Zhang [15], W. Xiaohong, W. Guanxiong [16] та ін.. В їх працях розкриті питання сутності, методів і моделей забезпечення фінансової безпеки. Віддаючи належне здобутками науковців, присвячених цій тематиці, разом із тим слід відзначити відсутність до теперішнього часу єдності методологічного підґрунтя фінансової безпеки, яке базується на двох теоретичних концепціях – розгляді фінансової безпеки як певної характеристики системи та як певного її стану [17]. Це потребує проведення подальших наукових досліджень в цьому напрямку.

Мета дослідження, постановка задачі. Тому метою статті є уточнення такого багатоаспектного, багатовимірного поняття як «фінансова безпека» на підґрунті виявлення найбільш повного трактування її сутності з використанням морфологічного аналізу. Для досягнення поставленої мети в дослідженні були вирішені наступні завдання: аналіз ключових характеристик фінансової безпеки; виявлення подібностей існуючих визначень даного поняття; виділення найбільш істотних ознак та уточнення поняття фінансової безпеки суб'єктів підприємництва на підґрунті формування його найбільш змістовного визначення.

Матеріали досліджень. Сутність поняття «фінансова безпека» суб'єктів підприємництва є складною і неоднозначною. Для уточнення сутності цього поняття був використаний метод морфологічного аналізу, запропонований Ф. Цвіккі [18]. Вибір цього методу пояснюється тим, що він має за мету систематизацію різноманітних варіантів вирішення певного завдання. Перевагою даного методу є простота застосування, та серед недоліків даного інструменту – великий обсяг поля пошуку можливих варіантів трактування

досліджуваного поняття [19]. В перебігу дослідження сутності поняття фінансової безпеки суб'єкта підприємництва було розроблено методичний підхід, що ґрунтується на морфологічному аналізі та дозволяє визначити найбільш влучне трактування даного терміну і включає наступні етапи.

1. Створення багатовимірної таблиці морфологічних ознак та альтернатив об'єкту дослідження. Для проведення морфологічного аналізу сутності фінансової безпеки формується багатовимірна таблиця, в якості вимірів якої виступають морфологічні ознаки – складові та характеристики досліджуваного об'єкту, та їх альтернативи (параметри). Комбінації альтернатив морфологічних ознак досліджуваного об'єкту формують низку варіантів його опису (табл. 1).

Таблиця 1. Багатовимірна таблиця для проведення морфологічного аналізу

Морфологічні ознаки	Альтернатива 1	Альтернатива 2	...	Альтернатива n
Ознака 1				
Ознака 2				
...				
Ознака n				

2. Ідентифікація ключових ознак. На даному кроці визначаються найважливіші елементи структури поняття «фінансова безпека суб'єкта підприємництва» як об'єкта дослідження – морфологічні ознаки, які є складовими компонентами визначення. У дослідженні [17] відмічається наявність двох концепцій, що формують методологічні основи вивчення фінансової безпеки: як певної характеристики системи або як певного стану.

Для виявлення ключових ознак фінансової безпеки суб'єктів підприємництва аналізується подібність та відмінність існуючих визначень даного терміну, що належать різним науковим школам та авторам. За результатами аналізу встановлюється приналежність досліджуваного поняття до однієї із зазначених раніше теоретичних концепцій (табл. 2).

Таблиця 2. Оцінка морфологічних параметрів поняття «фінансова безпека суб'єкта підприємництва»

		Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. [1]	Арефєв В.О. [20]	Барановський О.І. [21]	Бланк І.А. [2]	Горячева К.С. [3]	Єрмошенко А.М. [4]	Мунтян В.І. [8]	Каркачук В.В. [5]	Кім Ю.Г. [6]	Кучеренко О.О. [7]	Папєхін Р.С. [14]	Петренко Л.М. [10]	Пластун О.Л. [11]	Погосова М.Ю. [12]	Приказюк О.В. [13]	Z.-S. Liu, D. Zhang [15]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Ключові характеристики	Зв'язок із категорією «безпека»													+			
	Зв'язок із категорією «економічна безпека»						+										
Характер дії системи на змінність середовища	Проактивний характер		+														+
	Стратегічний характер		+		+		+	+			+	+	+				
Засоби забезпечення	Враховання пропідприємчого (забезпечуючого) аспекту загрозам фінансової безпеки		+		+	+	+		+	+	+		+	+	+	+	+
	Сталий розвиток системи					+			+								
	Ефективне використання ресурсів	+						+						+			
	Виконання зобов'язань			+			+										+
	Задоволення потреб,			+									+				
	Забезпечення реалізації власних фінансових інтересів		+		+	+			+	+					+	+	
Мета	Ліквідність									+			+				
	Платоспроможність									+							
	Фінансова стійкість										+	+	+				
	Рентабельність	+						+									
Методичні підходи	Характеристика системи		+	+				+	+					+	+		+
	Певний стан системи	+			+	+	+			+	+	+	+			+	

3. Визначення істотних ознак. На основі дослідження наведених трактувань поняття «фінансова безпека» формується перелік можливих

альтернатив – характеристик або варіантів істотних ознак даного терміну, які наведені в табл. 3.

4. Створення матриці образів ключових характеристик. Для побудови системи морфологічного аналізу використовуються розглянуті тлумачення поняття «фінансова безпека», представлені в табл. 1. Кожному авторському визначенню – об'єкту системи – привласнюється позначення S_i . На підґрунті досліджених трактувань формується система морфологічних параметрів визначення, їх цільове спрямування та ключове слово. У якості істотної ознаки морфологічного аналізу обираються ключові характеристики фінансової безпеки Z_j .

На основі аналізу визначень сутності поняття «фінансова безпека» було обрано морфологічні параметрів Z_j , представлені в табл. наступні: понять їх цільове спрямування та ключове слово. ключові характеристики фінансової безпеки суб'єктів підприємництва та позначено їх як Z_j (табл. 2).

Таблиця 3. Варіанти істотної ознаки

Показник (Z_j)	Ключові характеристики визначень фінансової безпеки
Z_1	Зв'язок із категорією «безпека»
Z_2	Зв'язок із категорією «економічна безпека»
Z_3	Проактивний характер
Z_4	Стратегічний характер
Z_5	Врахування протидіючого (забезпечуючого) аспекту загрозам фінансової безпеки
Z_6	Сталий розвиток системи
Z_7	Ефективне використання ресурсів
Z_8	Виконання зобов'язань
Z_9	Задоволення потреб
Z_{10}	Забезпечення реалізації власних фінансових інтересів
Z_{11}	Ліквідність
Z_{12}	Платоспроможність
Z_{13}	Фінансова стійкість
Z_{14}	Рентабельність
Z_{15}	Характеристика системи
Z_{16}	Певний стан системи

5. Формування таблиці подібності морфологічних параметрів визначень сутності фінансової безпеки на основі аналізу їх морфологічних параметрів – таблиці подібності. Аналіз морфологічних параметрів дозволяє виявити ключові характеристики (X_{ij}), досліджуваних визначень сутності фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Результати проведеного аналізу представлені у вигляді матриці образів ключових характеристик в табл. 3.

Кожен елемент такої матриці означає наявність або відсутність варіанту сутнісної ознаки (Z_j) в аналізованому визначенні (S_i). Якщо j -та сутнісна ознака (ключова характеристика) присутня в i -ому об'єкті системи (визначенні фінансової безпеки підприємства), то на перетині i -го рядка та j -го стовпця виставляється 1, інакше – 0. Для з'ясування подібності визначень на основі аналізу їх морфологічних параметрів було сформовано таблицю подібності (табл. 4) для якої вихідною інформацією є матриця образів (X_{ij}).

Таблиця 4. Матриця образів ключових характеристик визначень фінансової безпеки підприємства

		Z ₁	Z ₂	Z ₃	Z ₄	Z ₅	Z ₆	Z ₇	Z ₈	Z ₉	Z ₁₀	Z ₁₁	Z ₁₂	Z ₁₃	Z ₁₄	Z ₁₅	Z ₁₆
Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б.	S ₁	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Ареф'єв В.О.	S ₂	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
Барановський О.І.	S ₃	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0
Бланк І.А.	S ₄	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Горячева К.С.	S ₅	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Єрмошенко А.М.	S ₆	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Каркавчук В.В.	S ₇	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Кім Ю.Г.	S ₈	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
Кучеренко О.О.	S ₉	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1
Мунтіян В.І.	S ₁₀	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Папехін Р.С.	S ₁₁	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Петренко Л.М.	S ₁₂	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1
Пластун О.Л.	S ₁₃	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Погосова М.Ю.	S ₁₄	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
Приказюк О.В.	S ₁₅	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Z.-S. Liu, D. Zhang	S ₁₆	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0

6. Розрахунок матриці міри подібності визначень сутності «фінансової безпеки суб'єктів підприємництва». Міра подібності двох визначень за відображенням елементів фінансової безпеки суб'єктів підприємництва ($C(S_{i_1}, S_{i_2})$) визначається за формулою (1) [22]:

$$C(S_{i_1}, S_{i_2}) = \frac{\sum_{j=1}^n x_{i_1j} x_{i_2j}}{\sum_{j=1}^n x_{i_1j} + \sum_{j=1}^n x_{i_2j}} \quad (1)$$

де i_1, i_2 – номери двох визначень, що перевіряються на подібність (якщо порівнюються третє і п'яте визначення, то для одного $i_1=3$, а для іншого $i_2=5$, то відповідний елемент матриці буде позначатися як $C(S_3, S_5)$);

x_{i_1j} та x_{i_2j} – значення елементів матриці образів ключових характеристик Z_{ij} для двох визначень фінансової безпеки суб'єктів підприємництва відповідно (табл. 3);

j – номер істотної ознаки ($j = 1 \dots n; n = 13$).

Матрицю міри подібності для визначень фінансової безпеки суб'єктів підприємництва подано у табл. 5.

Таблиця 5. Матриця міри подібності визначень поняття «фінансова безпека суб'єкта підприємництва»

	S_1	S_2	S_3	S_4	S_5	S_6	S_7	S_8	S_9	S_{10}	S_{11}	S_{12}	S_{13}	S_{14}	S_{15}	S_{16}
S_1	1,00	0,00	0,00	0,14	0,14	0,13	0,29	0,00	0,13	0,14	0,17	0,11	0,14	0,00	0,17	0,00
S_2	0,00	0,50	0,13	0,33	0,22	0,20	0,22	0,33	0,20	0,22	0,13	0,18	0,22	0,44	0,25	0,33
S_3	0,00	0,13	1,00	0,00	0,00	0,13	0,14	0,14	0,00	0,00	0,00	0,11	0,14	0,14	0,00	0,29
S_4	0,14	0,33	0,00	1,00	0,38	0,33	0,13	0,25	0,33	0,38	0,29	0,30	0,13	0,25	0,43	0,13
S_5	0,14	0,22	0,00	0,38	1,00	0,22	0,00	0,38	0,33	0,25	0,14	0,20	0,13	0,25	0,43	0,13
S_6	0,13	0,20	0,13	0,33	0,22	1,00	0,11	0,11	0,20	0,33	0,25	0,27	0,11	0,11	0,25	0,22
S_7	0,29	0,22	0,14	0,13	0,00	0,11	1,00	0,13	0,00	0,13	0,14	0,10	0,25	0,13	0,00	0,13
S_8	0,00	0,33	0,14	0,25	0,38	0,11	0,13	1,00	0,22	0,13	0,00	0,10	0,25	0,38	0,29	0,25
S_9	0,13	0,20	0,00	0,33	0,33	0,20	0,00	0,22	1,00	0,22	0,13	0,27	0,11	0,22	0,38	0,11
S_{10}	0,14	0,22	0,00	0,38	0,25	0,33	0,13	0,13	0,22	1,00	0,43	0,40	0,13	0,13	0,29	0,13
S_{11}	0,17	0,13	0,00	0,29	0,14	0,25	0,14	0,00	0,13	0,43	1,00	0,33	0,00	0,00	0,17	0,00
S_{12}	0,11	0,18	0,11	0,30	0,20	0,27	0,10	0,10	0,27	0,40	0,33	1,00	0,10	0,10	0,22	0,10
S_{13}	0,14	0,22	0,14	0,13	0,13	0,11	0,25	0,25	0,11	0,13	0,00	0,10	1,00	0,25	0,14	0,25
S_{14}	0,00	0,44	0,14	0,25	0,25	0,11	0,13	0,38	0,22	0,13	0,00	0,10	0,25	1,00	0,29	0,38
S_{15}	0,17	0,25	0,00	0,43	0,43	0,25	0,00	0,29	0,38	0,29	0,17	0,22	0,14	0,29	1,00	0,14
S_{16}	0,00	0,33	0,29	0,13	0,13	0,22	0,13	0,25	0,11	0,13	0,00	0,10	0,25	0,38	0,14	1,00

7. Аналіз міри подібності визначень поняття «фінансова безпека суб'єкта підприємництва». Результати морфологічного аналізу поняття «фінансова безпека суб'єктів підприємництва» показали, що дослідники наводять розрізнені тлумачення досліджуваного поняття, оскільки кожен із них виділяють суб'єктивно важливі аспекти фінансової безпеки. Найбільша можлива подібність із мірою рівною 0,44 виявлена між визначеннями Погосової М. Ю. та Арефєва В.О.. Також сильну подібність визначено між тлумаченням Приказюка О.В. з Горячевою К. С. (0,43) та Бланком І. А.. Визначення поняття фінансової безпеки суб'єкта підприємництва, запропоноване Єрмошенко А. М. має високу міру подібності 0,42 із тлумаченнями таких науковців, як Папехін Р.С. та Кучеренко О. О.

8. Формування уточненого поняття «фінансової безпеки суб'єкта підприємництва» на основі аналізу доцільності включення ознак визначень. Аналіз міри включення визначень між собою проводиться з метою найбільш повного розкриття сутності терміну «фінансова безпека суб'єкта підприємництва» за формулою (2) [22], де $w_{i_1 i_2}$ – міра включення одного поняття до іншого.

$$W_{i_1 i_2}(S_{i_1}, S_{i_2}) = \frac{\sum_{j=1}^n x_{i_1 j} x_{i_2 j}}{\sum_{j=1}^n x_{i_2 j}} \quad (2)$$

Результати розрахунків значень матриці міри включення визначень представлені в табл. 6.

Таблиця 6. Матриця міри включення визначень поняття «фінансова безпека суб'єктів підприємництва»

	S_1	S_2	S_3	S_4	S_5	S_6	S_7	S_8	S_9	S_{10}	S_{11}	S_{12}	S_{13}	S_{14}	S_{15}	S_{16}
S_1	1,00	0,00	0,00	0,25	0,25	0,20	0,50	0,00	0,20	0,25	0,33	0,17	0,25	0,00	0,33	0,00
S_2	0,00	1,00	0,33	0,75	0,50	0,40	0,50	0,75	0,40	0,50	0,33	0,33	0,50	1,00	0,67	0,75
S_3	0,00	0,20	1,00	0,00	0,00	0,20	0,25	0,25	0,00	0,00	0,00	0,17	0,25	0,25	0,00	0,50
S_4	0,33	0,60	0,00	1,00	0,75	0,60	0,25	0,50	0,60	0,75	0,67	0,50	0,25	0,50	1,00	0,25
S_5	0,33	0,40	0,00	0,75	1,00	0,40	0,00	0,75	0,60	0,50	0,33	0,33	0,25	0,50	1,00	0,25
S_6	0,33	0,40	0,33	0,75	0,50	1,00	0,25	0,25	0,40	0,75	0,67	0,50	0,25	0,25	0,67	0,50
S_7	0,67	0,40	0,33	0,25	0,00	0,20	1,00	0,25	0,00	0,25	0,33	0,17	0,50	0,25	0,00	0,25
S_8	0,00	0,60	0,33	0,50	0,75	0,20	0,25	1,00	0,40	0,25	0,00	0,17	0,50	0,75	0,67	0,50
S_9	0,33	0,40	0,00	0,75	0,75	0,40	0,00	0,50	1,00	0,50	0,33	0,50	0,25	0,50	1,00	0,25
S_{10}	0,33	0,40	0,00	0,75	0,50	0,60	0,25	0,25	0,40	1,00	1,00	0,67	0,25	0,25	0,67	0,25
S_{11}	0,33	0,20	0,00	0,50	0,25	0,40	0,25	0,00	0,20	0,75	1,00	0,50	0,00	0,00	0,33	0,00
S_{12}	0,33	0,40	0,33	0,75	0,50	0,60	0,25	0,25	0,60	1,00	1,00	1,00	0,25	0,25	0,67	0,25
S_{13}	0,33	0,40	0,33	0,25	0,25	0,20	0,50	0,50	0,20	0,25	0,00	0,17	1,00	0,50	0,33	0,50
S_{14}	0,00	0,80	0,33	0,50	0,50	0,20	0,25	0,75	0,40	0,25	0,00	0,17	0,50	1,00	0,67	0,75
S_{15}	0,33	0,40	0,00	0,75	0,75	0,40	0,00	0,50	0,60	0,50	0,33	0,33	0,25	0,50	1,00	0,25
S_{16}	0,00	0,60	0,67	0,25	0,25	0,40	0,25	0,50	0,20	0,25	0,00	0,17	0,50	0,75	0,33	1,00

Аналіз матриці міри включення визначень поняття «фінансова безпека» показав, що найбільша кількість (2 одиниці) максимальних значень матриці (1,00) знаходиться на перетині дванадцятого рядка зі стовпцями матриці. Це означає, що найбільш повним серед проаналізованих визначень фінансової безпеки є визначення S_{12} (автор – Петренко Л.М. [10]), яке розкриває сутність фінансової безпеки за найбільшою кількістю істотних ознак. Таким чином, ми вважаємо, що фінансову безпеку суб'єктів підприємництва доцільно розглядати як багатовимірну характеристику підсистеми економічної безпеки та стан підприємства, який дозволяє забезпечувати найбільш ефективне використання ресурсів підприємства, виконання його зобов'язань та задоволення потреб на підґрунті певної системи оцінювання, своєчасно виявляти загрози та гармонізувати інтереси власників та стейкхолдерів, реалізувати можливості сталого розвитку, досягнення стратегічних цілей функціонування суб'єкта підприємництва на ринку.

Висновки. Аналіз наукових доробків, присвячених питанням методології фінансової безпеки, показав наявність низки підходів до трактування даного поняття на що вплинула його багатоаспектність та багатовимірність, суб'єктивність розуміння даного питання серед науковців, що спричинило відповідно Натомість проведений морфологічний аналіз сприяв виявленню ряду відмінностей у його розумінні. Проведені дослідження засвідчили, що на розрізненість у трактуваннях фінансової безпеки вплинула суб'єктивність розуміння даного питання серед науковців, яка спричинила відповідне виділення істотних ознак. На основі аналізу результатів розрахунку міри включення визначень між собою було виявлено повне розкриття поняття фінансова безпека та запропоноване власне визначення сутності терміну «фінансова безпека суб'єктів підприємництва». Але доробки вчених щодо сутності фінансової безпеки не враховують її особливостей в умовах економіки знань, коли суб'єкти підприємництва функціонують в умовах глобальної інформатизації, віртуалізації та консьюмерізації бізнес-процесів. Тому подальша розвідка проведених досліджень полягає у з'ясуванні особливостей сутності фінансової безпеки в умовах нового економічного укладу, що зароджується.

Список літератури. 1. *Ареф'єва О.В.* Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / *О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко* // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №1 (91). – С. 98-103. 2. *Бланк І.А.* Управление финансовой безопасностью предприятия / *И.А. Бланк*. – Киев: Эльга, 2009. – 778 с. 3. *Горячева К.С.* Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореферат дис. канд. екон. наук: 08.06.01 – Економіка, організація і управління підприємствами / *К.С. Горячева* ; КНУТД. – К. : КНУТД, 2006. – 16 с. 4. *Єрмошенко А.М.* Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 / *А. М. Єрмошенко*; КНЕУ. – К., 2006. – 19 с. 5. *Каркавчук В.В.* Математичне моделювання управління фінансовою безпекою підприємств в Україні: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.11 / *В.В. Каркавчук*; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2010. – 20 с. 6. *Кім Ю.Г.* Управління системою фінансової безпеки підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук: 21.04.02 / *Ю.Г. Кім*; Вищий навчальний заклад "Університет економіки та права "КРОК". – К., 2009. – 21 с. 7. *Кучеренко О.О.* Фінансова безпека в системі економічної безпеки підприємства / *О.О. Кучеренко* // Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: міжнар. наук.-практ. конф., 14-15 грудня 2007р.: тези допов. – Х., 2007. – Ч.1. – С. 52-54. 8. *Мунтіян В.І.* Економічна безпека України / *В.І. Мунтіян*. – К.: КВІЦ, 1999.– 464 с. 9. *Орлова В.В.* Моделювання механізмів управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.11 / *В.В. Орлова*; Хмельниць. нац. ун-т. – Хмельниць., 2008. – 19 с. 10. *Петренко Л.М.* Моделювання процесів управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.11 / *Л.М. Петренко* ; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". – К., 2010. – 19 с. 11. *Пластун О.Л.* Розвиток системи фінансової безпеки суб'єктів підприємництва сфери матеріального виробництва: дис. канд. екон. наук : 08.00.08 – « Гроші, фінанси і кредит» / *О.Л. Пластун* ; ДВНЗ «Українська академія банківської справи України ». – Суми, 2007. – 250 с. 12. *Погосова М.Ю.* Діагностування фінансової безпеки промислового підприємства: автореферат дис. канд. екон. наук : 08.00.08 / *М.Ю. Погосова* ; Ун-т банк. справи Нац. банку України. – К. : [б. и.], 2010. – 20 с. 13. *Приказюк О.В.* Прибуток у формуванні фінансової безпеки аграрного підприємництва: автореф.

дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / *О.В. Приказюк*; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2009. – 20 с. **14.** *Панехин Р.С.* Индикаторы финансовой безопасности предприятий / *Р.С. Панехин*. – Волгоград: Волгоградское научное изд-во, 2007 – 16 с. **15.** *Liu Z.-S.* Valuation on financial fragility and selection of China's financial security policy / *Z.-S. Liu, D. Zhang* // Conference papers «Emergency Management and Management Sciences (ICEMMS)», 2nd IEEE International Conference on 8-10 Aug. 2011. – 2011. – р. 215-219. **16.** *Xiaohong W.* The mode of government intervention in financial security: Simple game and empirical research in incentive regulation / *W. Xiaohong, W. Guanxiong* // Conference Paper «E - Business and E -Government (ICEE)» on 6-8 May 2011. – 2011. – р. 1-4. **17.** *Журавльова І.В.* Фінансова безпека економічних систем в умовах економіки знань / *І.В. Журавльова* // Вісник економіки, транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 254-256. **18.** *Zwicky F.* Discovery Invention, Research Through the Morphological Approach / *F. Zwicky*. – Toronto: McMillan, 1969. – 273 р. **19.** Морфологический анализ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mandeced.ru/lektcii-porupravlencheskim-resheniyam/268-morfologicheskij-analiz-2.html>. **20.** *Ареф'єв В.О.* Управління формуванням фінансової безпеки підприємств : автореферат дис. канд. екон. наук : 08.00.04 / *В.О. Ареф'єв*; Укр. держ. акад. залізн. трансп. – Х.: [б. и.], 2012. – 20 с. **21.** *Барановський О.І.* Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія / *О.І. Барановський*. – К.: КНЕУ, 2004. – 759 с. **22.** *Біденко К.Р.* Уточнення змісту поняття "антикризове фінансове управління підприємством" з використанням морфологічного аналізу / *К.Р. Біденко* // Упрвління розвитком. – 2013. – № 3(143). – С. 165-169.

Надійшла до редколегії 11.06.2013

УДК 351.863

Морфологічний аналіз фінансової безпеки суб'єктів підприємництва / Журавльова І. В., Лелюк С. В. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: «Актуальні проблеми управління та фінансово господарської діяльності підприємства». – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 49 (1022). – С. 51–60. – Бібліогр.: 22 назви.

Проводится исследование сути понятия финансовой безопасности на основе использования морфологического анализа. Проведен анализ существующих определений финансовой безопасности. Выделены их ключевые признаки. Исследованы меры сходства существующих трактовок по отражению элементов финансовой безопасности субъектов предпринимательства. На основе морфологического анализа выведено и предложено уточненное определение сущности финансовой безопасности субъекта предпринимательства.

Ключевые слова: финансовая безопасность, морфологический анализ, степень сходства, ключевые характеристики, морфологические параметры

The essence of the concept of financial safety is researched through the use of morphological analysis. The existing definitions of financial security were analyzed and their key features were defined. Investigated similarity measures existing treatments to repel the elements of financial safety entities. On the basis of morphological analysis are derived and suggested refined definition of the nature of financial safety of a business entities.

Keywords: financial security, morphological analysis, similarity, key characteristics, morphological parameters